

SVENSKT NÄRINGSLIV

Miljö- och energidepartementet
Niclas Damm
103 33 Stockholm

Vår referens/dnr:
144/2005

Er referens/dnr:
M2015/1539/S

2015-10-12

Remissvar

Vägar till ett effektivare miljöarbete – SOU 2015:43

Svenskt Näringsliv har beretts tillfället att yttra sig över rubricerade slutbetänkande från Miljömyndighetsutredningen och vill med anledning därav anföra följande.

Allmänt

Miljömyndighetsutredningen riktar mycket allvarlig kritik mot miljöarbetet i Sverige.

Utredningen sammanfattar sina synpunkter med att regeringens styrning är vag och inte tillräckligt operativ samtidigt som den är detaljerad. Den anser vidare att det finns allvarliga brister i effektivitet, enhetlighet, rättssäkerhet och konkurrensneutralitet i tillståndsgivning och tillsyn. Man anför också att det saknas oberoende utvärdering av miljömålsarbetet samt slutligen att det finns ett strukturellt problem med vattenförvaltningen.

Svenskt Näringsliv som länge framhållit inte minst behovet av reformer för att uppnå högre effektivitet, bättre enhetlighet, stärkt rättssäkerhet och bättre konkurrensneutralitet i tillståndsgivning och tillsyn instämmer i allt väsentlig i den kritik som utredningen framför.

Svenskt Näringsliv har i en rad expertutredningar påtalat brister avseende effektivitet i handläggningstider, arbetet med saneringar av förorenad mark, överimplementeringar av EU-direktiv, till exempel ramdirektivet för vatten som kan få stora negativa konsekvenser inte bara för företagen utan också samhällsutvecklingen i stort.

Det måste anses unikt att en statlig utredning finner så fundamentala brister i arbetet hos såväl ansvariga myndigheter som hos regeringen.

I ljuset av detta framstår det som märkligt att regeringen i remissmissiven särskilt efterfrågar specificerade synpunkter om miljömålen, vattenförvaltningen och miljöforskningens tillgänglighet. Dessa frågor får, även om de i och för sig är relevanta, i sammanhanget betraktas som marginella.

Regeringen förefaller med andra ord ointresserad av den systemkritik som framförs och orsakerna till de påtalade bristerna.

Likaså förefaller intresset begränsat vad avser utredningens förslag till lösningar med bland annat en helt ny myndighet och om detta kan vara en framkomlig väg för att lösa de problem som identifierats.

Utredningens förslag och näringslivets syn på lösningar

Med hänsyn till vad som måste uppfattas som ointresse för förslaget som helhet kommer Svenskt Näringsliv endast att uppehålla sig kring några principiella frågor som uppkommer och inte i detalj ta ställning till de förslag som framställs. I övrigt hänvisas till vad som anförs av medlemsorganisationerna i Svenskt Näringsliv.

Utredningens tämligen radikala förslag på de problem man identifierat skulle, om de genomfördes, onekligen få stor effekt.

Beträffande förslaget om inrättandet av en ny myndighet enligt den förslagda modellen är emellertid Svenskt Näringsliv tveksamt till om det skulle lösa de identifierade problemen.

Dagens system för miljöprövningar lider av stora brister. En av dessa är den dåliga samordningen mellan statens olika organ i form av mer eller mindre specialiserade myndigheter som dels kan inkomma under olika faser i en process men också med gentemot varandra motstridiga synpunkter. Denna ökande indelning i allt mer specialiserade myndigheter som ser till sina bevakningsområden medför ett bristande system- och samhällsansvar, som inte skulle avhjälpas med förslaget.

Problem vad gäller beslutsfattande har till exempel Justitiekanslern påtalat i ett beslut från maj 2015 i vilket myndigheten riktar allvarlig kritik mot Kemikalieinspektionen rörande ansökningar om produktgodkännande av bekämpningsmedel. Se vidare i Svenskt Växtskydds yttrande.

Det ska dock understrykas att tillståndsprocessen för miljöfarlig verksamhet och vattenverksamhet vid våra domstolar i huvudsak fungerar bra. Den omorganisation som skedde för något år sedan av miljöprövningsdelegationerna har ännu inte resulterat i någon märkbar ökad effektivitet men ett förändrings- och förbättringsarbete har pågått under några år.

Detta utesluter dock inte att en gemensam prövningsorganisation för alla typer av tillstånd till miljöfarlig verksamhet och vattenverksamhet skulle kunna medföra förbättringar. Detta skulle dock, enligt Svenskt Näringslivs uppfattning, förutsätta att arbetet bedrevs på samma sätt som i dag sker i domstolarna vad gäller bland annat organisation, arbetsformer och oberoende. Svenskt Näringsliv har tidigare lämnat förslag på hur en sådan organisation skulle kunna se ut.

Däremot önskar näringslivet inte någon sammanslagning och centralisering av tillstånds- och tillsynsfunktionerna i en myndighet. Detta av såväl principiella som praktiska och effektivitetsmässiga skäl.

Tillsynen lider idag av stora brister med inte minst skiftande krav utan att det finns materiella skäl till detta. Detta är ett problem inte minst för SME-företag. Trots detta anser företagen att tillsynen behöver vara fortsatt decentraliserad för att ta tillvara kunskaper om lokala förutsättningar. De brister som finns behöver istället lösas med ökad kunskap, ökade resurser och vägledning samt samordning.

Sammanfattningsvis anser Svenskt Näringsliv att de problem som Miljömyndighetsutredningen identifierat är mycket allvarliga och föranleder behov av åtgärder för att, inte minst, öka effektiviteten och miljönyttan i de åtgärder som vidtas. Detta kan utformas så att företagets investerings- och förändringstakt förstärks.

Utredningens förslag är mot den bakgrunden en bra utgångspunkt för en vidare diskussion där näringslivet och dess organisationer gärna medverkar med tankar och idéer om hur man kan öka den totala miljönyttan med stärkta konkurrensförutsättningar.

Särskilt efterfrågade synpunkter

Miljömålen i myndighetsstyrningen – avsnitt 11.1

Svenskt Näringsliv delar uppfattningen att det vore bra att ta bort generationsmålet och de 16 miljökvalitetsmålen i myndighetsinstruktionerna men tveksamt till tanken på att överföra detta till myndighetsförordningen. En mer tilltalande tanke vore att tydligare konkretisera målen och göra dem uppföljningsbara inom ramen för regleringsbrev.

I övrigt hänvisar Svenskt Näringsliv till vad som anförs av respektive medlemsorganisation.

Vattenförvaltningen av kvaliteten på vattenmiljön (avsnitt 11.5)

Svenskt Näringsliv konstaterar att man oavsett lösningsmodell måste garantera ett reellt inflytande från verksamhetsutövarna för att kunna få fram rimliga och genomförbara åtgärder. Med anledning av detta påpekas också att man i förslagsrutan till avsnittet glömt att återspegla motivtextens skrivning om att näringslivet ska representeras.

I övrigt hänvisar Svenskt Näringsliv till vad som anförs av respektive medlemsorganisation.

SVENSKT NÄRINGSLIV

Nicklas Skår